

Dossier pedagògic

Amazones

Olympus Kids

Un dels objectius d'Amazones és que els nens i les nenes sentin i desenvolupin el gust i el plaer de l'autonomia de ser espectadors (d'una vivència que és només per a ells i en la que poden intervenir). Per això, aquest dossier vol ser una guia útil, suggeridora i àgil perquè l'adult pugui retrobar-se amb el jove espectador després de l'experiència i aprofitar l'embranchada per compartir un espai de creixement. El següent contingut és una eina que vol completar i enriquir l'experiència de l'espectacle i proposar un espai de reflexió entre els adults i aquests incipients espectadors. Hi trobareu activitats pensades, sobretot, per generar i incentivar un espai de diàleg i joc, reflexiu i creatiu, entorn del teatre i d'alguns dilemes ètics.

Què han vist les nenes i els nens durant l'espectacle?

Un narrador que, mitjançant un relat oral, la manipulació de maquetes i miniatures (figures de Lego sobretot), l'ús del vídeo en temps real, les projeccions, recursos online i la interpel·lació directa als nens i les nenes, construeix un recorregut narratiu-explicatiu que parla de la història mitològica d'Hipòlita i les Amazones, la connecta amb una de les expedicions de Francisco Orellana pel Perú al segle XVI, per acabar presentant el veritable tema de l'espectacle: ressituar el Feminisme en els nostres dies amb la major netedat i claredat i fomentar una lògica inqüestionable sobre aquest tema ja des de la infància.

Moments i continguts clau de l'espectacle

Com que no és un mite principal sinó que pertany a diversos relats, la història d'Hipòlita i les Amazones té moltes versions i variants. En aquesta proposta hem optat per construir una faula compacta que reforci els valors dels quals volem parlar.

Hipòlita té el somni de convertir-se en arquitecta, però la societat ja ha decidit quin paper han de jugar les dones: tenir cura de la casa i de la família i no tenir accés a l'educació. El seu pare, tot i que valora la passió i empenta de la seva filla, cedeix als dissenys dels homes que governen la ciutat i no s'atreveix a impulsar el talent de la seva filla. Amb els anys, Hipòlita es va convencent que el seu deure és, en efecte, ocupar-se de la casa, i es va apagant.

Però un dia, mentre cull maduixes al bosc, topa amb l'estàtua d'Àrtemis, la deessa dels llocs salvatges, dels animals i de la caça. La força i determinació de la deessa la impacta profundament i torna a la ciutat decidida a no sotmetre's mai més al poder dels homes. Com que la idea no és ni tan sols escoltada, convenç la seva amiga Antíope i unes quantes més per marxar de la ciutat per sempre. La seva intenció és trobar un indret on començar una nova ciutat que es regeixi per uns valors diferents i on els homes no imposin a ningú la seva visió del món. Fugen cap a l'est, d'on surt el sol, perquè busquen tornar a néixer, inventar-se una manera més justa i bonica de viure. En la fugida, cavalcant, troben moltes més dones amb ganes de canviar i que s'uneixen a la seva aventura.

Finalment, troben un lloc preciós al bosc i s'hi estableixen. Comencen a bastir una societat on elles ho decideixen tot. S'anomenen a elles mateixes les 'Amazones', que vol dir precisament la ciutat sense homes. Evidentment, no és una societat perfecta, però els problemes, sense l'autoritat masculina, es poden parlar amb més tranquil·litat i justícia. A poc a poc, els pobles del voltant comencen a mirar amb mals ulls el projecte de les Amazones: moltes dones amb les seves filles continuen marxant de les ciutats per unir-se a elles i els homes se senten desconcertats. La tensió i la incomprensió és tan desmesurada que els homes acaben declarant la guerra a la societat de les dones. Elles, indefenses perquè no s'esperen aquesta ràbia continguda, són abatudes, moltes segrestades i la ciutat destruïda.

Malgrat aquest atac, les Amazones continuen convençudes que la seva idea de societat segueix tenint sentit, potser ara més que mai. Un altre cop, reneixen. Reconstrueixen la seva ciutat i decideixen que, com que els homes mai no s'avindran a raons, elles s'han de poder protegir. És així com esdevenen un poble guerrer, capaç de respondre als atacs rebuts. S'entrenen en el domini de l'espasa, l'arc i els punys. D'aquesta manera, en el següent atac dels homes, elles els derroten.

Les notícies d'aquesta ciutat de dones i els seus desafiaments contra el homes arriben fins a Atenes, una de les ciutats més poderoses de l'antiga Grècia. Així, el rei de la ciutat decideix enviar el seu fill Teseu i Hèracles, un dels seus herois, per veure què està passant.

Quan arriben a la terra de les Amazones, queden fascinats per aquesta comunitat de dones que viu en diàleg continu, on les diferències es parlen i es tracten col·lectivament i amb respecte; on tothom pot expressar-se lliurement i on tothom té el mateix valor dins de la societat. Hipòlita surt a l'encontre dels estrangers i els rep amb amabilitat perquè sembla que arribin amb bones intencions. A les Amazones els interessa poder mostrar la seva societat a la resta del món, compartir les seves idees i intentar convèncer la humanitat que les dones i els homes poden viure en igualtat. Coses de la vida, Hèracles i Hipòlita senten molta curiositat l'un per l'altre i se'ls desperten moltes ganes de conèixer-se millor.

Teseu, per la seva banda i quasi per capritx, s'apropa a Antíope i li proposa que se'n vagi amb ell a viure a Atenes. Quan ella li pregunta què farà allà, ell contesta que ocupar-se de la casa. Efectivament, aquest visitant no ha entès la proposta de les Amazones. Antíope li contesta que aquest tipus de vida no li interessa i que, a més, a ella li agraden les dones. Teseu se sent rebutjat, amb l'orgull ferit i pres per la ràbia, decideix segrestar Antíope i portar-la per la força a la seva nau. Es desencadena un gran aldarull. Hèracles, tot i estar sincerament interessat en Hipòlita i admirar les Amazones, no dubta en posicionar-se a favor del seu amic, i tot traïnt la confiança que li estava donant Hipòlita, li dona una empenta i s'escapa amb Teseu i amb Antíope segrestada.

Hèracles, enmig de la travessia de tornada, passat el rebombori, s'adona del seu error, s'adona que no està bé el que ha fet Teseu, ni tampoc la traïció a la confiança d'Hipòlita, però atemorit per la reacció de Teseu i dels altres homes d'Atenes, no és capaç de reconèixer en veu alta l'error ni de fer marxa enrere i tornar a les Amazones allò que és seu.

Les Amazones, molt dolgues i enfadades, es reuneixen per decidir què han de fer. Saben que si marxen a Atenes i l'ataquen, moltes d'elles moriran. Es pregunten si val la pena aquest sacrifici per salvar una vida, per recuperar una amiga. Arriben a la conclusió que sí, que la seva idea de societat mereix fer-se respectar, s'organitzen i marxen cap a Atenes. Es planten amb el seu exèrcit a les portes de la ciutat i l'assetgen per recuperar Antíope. Després d'una lluita molt ferotge on moren algunes Amazones, aconsegueixen entrar a la ciutat i rescatar Antíope. Les Amazones tornen a casa, amb un regust agredolç, però amb la convicció d'haver fet allò que era just. I la seva força i determinació per reclamar allò que és just s'ha mantingut en el temps i ha arribat fins els nostres dies on moltes Amazones alcen la veu per defensar no només els drets de les dones, sinó també una societat més justa.

Després d'una pausa, el relat es reprèn amb una expedició protagonitzada per Francisco de Orellana que comença al Perú fa 500 anys, en el moment en què els espanyols estan explorant per primer cop el continent americà. L'expedició d'Orellana s'endinsa a la jungla i es troba en un entramat de rius impressionant. En un moment donat, els membres d'un poble indígena que acaben de conèixer els expliquen que riu avall hi ha una terra rica en camps de canyella, una de les espècies més valuoses de l'època per les seves qualitats culinàries i medicinals.

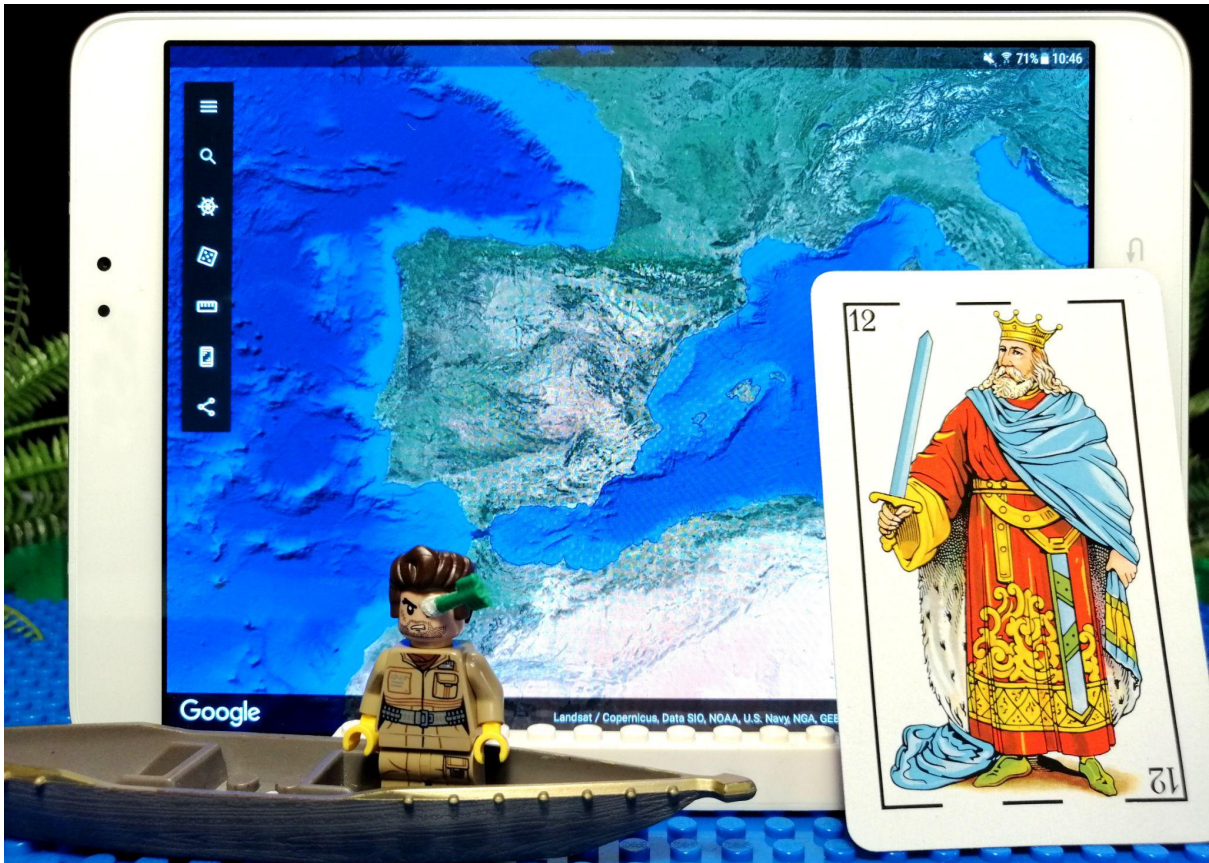
El grup d'Orellana segueix riu avall, un riu que sembla no tenir fi i amb un cabal d'aigua impressionant, viuen mil aventures, coneixen indígenes amistosos i també d'altres que rebutgen la seva presència, però no troben canyella per enlloc. Finalment, després de mesos de viatge, troben una zona plena d'arbres de canyella. S'acosten a la riba i de seguida arriba un grup de dones per donar-los la benvinguda. Orellana els demana parlar amb algú per negociar sobre la canyella. Elles li diuen que pot parlar amb elles, però Orellana insisteix que voldria parlar amb algú que pugui prendre decisions, el seu líder; amb un home, en definitiva.

Una de les dones se'l mira i li diu que ella és la representant del poble i que poden parlar amb ella. Però Orellana no ho acaba d'entendre, ell li diu que voldria parlar amb un home. I la dona li explica que en aquella comunitat no hi ha homes, que són un poble de dones lliures i que els poden donar una mica de canyella com a regal de benvinguda, però que no volen fer cap tipus d'intercanvi. Orellana no ho entén, no ho accepta i a més s'enfada molt perquè no pot parlar amb cap home. Orellana ordena als seus homes que treguin les armes, convençut que aquelles dones no oferiran cap resistència i es podran endur la canyella que tant desitgen.

Per la seva sorpresa, les dones no es fan enrere i treuen també les seves armes. El combat és molt cruent, però les dones són més fortes i estan més ben equipades, així que aconseguixen tenir a ratlla els conqueridors i foragitar-los. Orellana, fins i tot perd un ull en la batalla. L'expedició continua el seu viatge, però ja sense ganes d'explorar l'interior de la selva, només amb ganes d'arribar al final d'aquell riu que sembla infinit. Al cap de més d'un any d'haver partit del Perú, Orellana i els seus homes arriben per fi a l'oceà Atlàntic, després d'haver travessat tot el continent americà d'oest a est seguint el riu.

Quan, mesos més tard, Orellana torna a Espanya i és inquirit pel rei sobre els seus viatges i les coses més sorprenents, Orellana respon que el més colpidor va ser descobrir una comunitat harmoniosa de dones guerreres que defensaven el seu estil de vida i conviuen en comunitat sense la intervenció dels homes. Per això, en el seu honor, des d'aleshores aquell riu i la selva que l'envolta porten el nom d'Amazones.

Per arrodonir el trajecte històric, durant l'espectacle s'han pogut veure imatges de grups performatius actuals com Guerrilla Girls o Pussy Riot, així com imatges i vídeos de diferents moviments reivindicatius dels drets de les dones al llarg de la història. D'aquesta manera, es traça un pont transversal a través de la lluita del feminisme i es mostren exemples actuals d'aquesta combativitat, que ja irreversiblement ens condueix a replantejar-nos la renaixença global de la dona i la crisi profunda i sorda dels valors masculins.

En paral·lel, durant tot l'espectacle s'obren moments de reflexió compartida on el performer anima les nenes i els nens a construir una reflexió conjunta sobre els rols de les dones i els homes en la societat, portant la conversa cap a situacions concretes que les criatures poden reconèixer en la seva vida quotidiana.

Activitats

A partir dels continguts esmentats, es proposen una sèrie d'activitats i reflexions que es realitzaran amb les nenes i els nens després de l'espectacle. Totes, excepte la darrera, estan pensades per fer-se de manera molt fresca just després de l'espectacle. La darrera, "El joc de la creativitat", és una activitat que podria desenvolupar-se durant els dies següents, ja que requereix més elaboració. D'aquesta manera es pretén convidar també a l'autonomia de les nenes i els nens i a allargar l'experiència, tot convidant-los a "imitar" el que han vist.

El joc de l'associació

Et diré una paraula i hauràs de dir més o menys ràpidament el que aquesta et suggereix. (És una manera de repassar el que han vist i sentit, posar en comú i escalfar).

Hipòlita	Casa	Neteja
Futur	Tradicció	Desconegut
Cavall	Amistat	Comunitat
Bosc	Enveja	Poder
Ràbia	Colla	Home / nen
Dona / nena	Igualtat	Vida

El joc de la recerca

Es tractaria d'incentivar els nens i nenes a fer una recerca mitjançant preguntes o investigacions per aprofundir en certs temes i que això amplii l'experiència i els enriqueixi. Aquestes són algunes possibilitats:

- Per què històricament, i en certes cultures encara avui en dia, no es vol que les nenes vagin a escola? Saps què és "la escuela de oficios" que va existir durant el franquisme?
- Des de quan poden votar les dones?
- Què és la vida en comunitat? Se t'acut algun exemple?
- Busca quatre exemples quotidians de coses que acostumen a fer les dones més que els homes i al revés. Per què creus que això és així? Hauria de ser d'una altra manera?
- Hem vist imatges de Pussy Riot o Guerrilla Girls. Qui són? Què reclamen?

El joc de la conversa

A continuació exposem algunes de les preguntes que han anat sorgint durant l'espectacle on han intervingut nens i nenes. Algunes de les preguntes han servit per enllaçar temes o situar-se en el relat, algunes per obrir fils de reflexió; en cap cas, això sí, s'ha donat una resposta unívoca. Aquestes són, llavors, algunes de les preguntes que han conduït l'espectacle i que poden generar una bona conversa.

- Quines són les tasques de casa? Sou conscients de tot el que s'ha de fer perquè una casa funcioni, estigui neta i ordenada i hi hagi menjar? Qui ho fa? És màgia o feina? Qui se n'ha d'encarregar?
- Saps què vol dir renéixer, adonar-se, trencar amb allò establert? Saps canviar de parer? T'agrada la novetat? Per què ens costa tant tornar a començar, pensar les coses des d'un altre punt de vista.
- Per què els homes de la història que hem vist no suporten que les dones s'organitzin sense ells? Per què creus que els homes dels pobles dels voltants de les Amazones les van atacar primerament? Tenien algun argument?
- El poblat de les Amazones és destruït per primer cop, es rendeixen elles? Per què no? Què les empeny a continuar?
- Com expliques, què pots dir, de la reacció de Teseu quan és rebutjat per Antíope? I la d'Hèracles, que només pensa en defensar el seu amic oblidant la raó? T'has fixat que sovint busquem la protecció d'un grup? Ens passa a tots, necessitem sentir que pertanyem a un grup, que compartim interessos, jocs i bromes amb el nostre grup d'amigues o amics. I això ens fa sentir bé, entesos, apreciats. Però de vegades, quan el grup fa alguna acció que no ens acaba d'agradar, per por a decebre els altres, no diem res i ho acceptem en lloc de comentar que allò no ens sembla bé.
- Creus que fan bé les Amazones quan van a Atenes per recuperar Antíope sabent que moltes d'elles cauran en la batalla? Per què ho fan? Què és la lluita? Té sentit?
- Hèracles s'adona que s'ha equivocat però no ho vol reconèixer davant dels seus amics. Has viscut o vist una situació semblant? Sovint no sabem reaccionar a temps, es pot arreglar? Què és l'orgull?

Les següents són ja, diguem-ne, les preguntes més elaborades, enfocades i concretes on es voldria anar a parar, per si resulten d'utilitat.

- Volem de veritat ser justos i justes amb tot?
- Amb què voldries trencar?
- Per què sempre estem pendants del que fan els altres, sobretot quan ho fan bé? Per què ens agrada tant ficar-nos on no ens toca, opinar del que fan els altres, imposar la nostra visió?
- Existeix una guerra entre sexes/gèneres a nivell històric? Som tots iguals? Existeixen diferències entre els gèneres/sexe?
- La imposició i la revolta han de ser pacífiques o violentes? Hi ha altres alternatives? Es pot justificar la violència en algun cas? Però, què han de fer les Amazones? Ens hem de defensar quan ens ataquen? Com?
- Qui et podria recordar avui en dia a Hipòlita?

El joc de la creativitat

Es tractaria d'incentivar la preparació i realització d'un petit espectacle els dies següents al visionat. El llenguatge i les eines d'Olympus Kids són molt atractives i engrescadores per a les nenes i els nens, com l'ús de maquetes, figures, un relat i una càmera gravant. A continuació es suggereixen possibilitats:

- Tot pensant en l'espectacle, fes un dibuix d'allò que més t'ha interessat del mite de les Amazones i d'Hipòlita.
- T'atreveixes a escriure un poema a la teva mare, tot agraint-li la vida que t'ha donat?

- T'interessa la idea de la vida en comunitat? Basant-te en els recursos que has vist a l'espectacle, utilitzant dibuixos, imatges, maquetes, figures o ninots que tinguis o puguis inventar amb paper, roba, fustes, inventa una vida en comunitat i les seves normes. Fes una presentació teatral o un vídeo que expliqui el funcionament d'aquesta comunitat.
- Què podries i voldries millorar en el funcionament de casa teva i que mai t'has atrevit a fer? Voldries fer-ho sense avisar ningú, sense esperar recompensa?
- Mitjançant els recursos que has vist a l'espectacle, com t'imagines una gran festa d'alliberament i alegria?

Olympus Kids

És en projecte teatral basat en una visió crítica i disruptiva dels mites grecs destinada exclusivament a un públic infantil de 7 a 11 anys. Mitjançant una mirada complexa, atrevida i multi-referencial, el projecte proposa tres peces independents de 55 minuts posades en escena a través d'un narrador que manipula maquetes, figures, diverses càmeres de vídeo en directe i recursos en línia. Olympus Kids és un projecte paral·lel de l'Agrupación Señor Serrano.

Què passa quan presentem un mite grec davant els ulls de nenes i nens? Què passa en la seva ment quan senten parlar per primera vegada de Prometeu, les Amazones, Hèracles, Demèter, Zeus o Hipòlita? Els mites grecs, que estan a la base de la cultura occidental, apareixen avui desdibuixats en el nostre panorama cultural. Quelcom deu haver passat amb la transmissió d'aquests perquè hagin quedat relegats i que només alguns privilegiats aconseguixin assolir-los, comprendre'ls i gaudir-los. Els mites grecs, com tots els mites, hi són perquè a través d'ells puguem interrogar-nos sobre la naturalesa humana, no per força per trobar respostes unívokes.

Olympus Kids es presenta com un projecte que serveixi de porta d'entrada a la mitologia grega per a nenes i nens, a partir d'una revisió crítica i desenfadada, connectant els mites amb alguns dels temes claus dels nostres dies. Per tal de fomentar en els infants el plaer de ser espectadors autònoms, el projecte està concebut només per a públic infantil, sense la presència d'adults a la sala.

Dossier elaborat amb el suport de la Sala Beckett / Obrador internacional de dramaturgia

Autor: Pablo Rosal